

SİRKÜ : 2009/20
Konu : KOBİ Statüsündeki İşletmelerin Birleşmelerinde
Vergi Avantajları

KAYSERİ
10.09.2009

Muhasebe Müdürlüğü'ne

03.07.2009 tarih ve 27277 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 5904 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 7. maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen Geçici 5. maddesinde tanımlanan haliyle KOBİ statüsündeki işletmelerin 31.12.2009 tarihine kadar yaptıkları birleşmelerde vergi avantajları sağlanmış olup, söz konusu geçici madde ve 13.08.2009 tarih ve 27318 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 4 no.lu KVK Genel Tebliği ile bu konuda aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

1- Uygulama Kapsamında Giren İşletmeler ve Uygulama Dönemi

5904 sayılı Kanunun 7. maddesi ile 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen Geçici 5. madde ile sağlanan vergi avantajları **tam mükellef KOBİ statüsündeki ticari işletmelerin 31.12.2009 tarihine kadar yapacakları birleşmeleri kapsamakta olup**, söz konusu Geçici 5. madde de KOBİ "Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde kurulmuş olup **Aralık/2008 dönemine ilişkin olarak verilen sigorta bildirgesine göre 10 ila 250 işçi çalıştıran ve 2008 hesap döneminin sonu itibarıyla yıllık net satışları veya aktif toplamı 25.000.000 TL.'sını geçmeyen** ticari işletmeler" olarak tanımlanmıştır.

Dolayısıyla yukarıda belirtilen istihdam ve net satış hasılatı/aktif toplamı kriterlerini birlikte sağlayan işletmeler bu madde kapsamında yapılacak birleşmelerde KOBİ olarak değerlendirilecek, bu şartlardan biri sağlansa bile diğeri sağlanmaz ise işletmeler KOBİ olarak değerlendirilmeyecektir.

Ticaret Kanunu'nun 11. maddesine göre "ticarethane veya fabrika yahut ticari şekilde işletilen diğer müesseseler, ticari işletme sayılmakta olup, bu düzenlemelerden anlaşılacağı üzere aranan şartları sağlamaları kaydıyla birleşme avantajlarından gerçek kişi ve sermaye şirketi statüsündeki tüm işletmeler yararlanabilecektir. Ancak birleşen veya birleşilen mükelleflerin tam mükellef olma şartı bulunmaktadır. Dar mükellefler bu düzenleme kapsama alınmamıştır.

Birleşmelerinin, ticaret sicilinde tescil edildiği tarih birleşme tarihi olarak kabul edildiğinden, KOBİ birleşmelerinin de 31.12.2009 tarihine kadar ticaret siciline tescil edilmesi halinde söz konusu geçici 5. Madde kapsamında değerlendirilecektir.

2-Birleşme Sonucu Oluşan Şirketin Statüsü ve Sermaye Yapısı

Birleşme, 31.12.2009 tarihine kadar tam mükellef iki veya daha fazla KOBİ'nin birleşerek yeni bir sermaye şirketi oluşturulması, ya da tam mükellef bir veya birkaç KOBİ'nin tam mükellef bir sermaye şirketi statüsündeki diğer bir KOBİ'ye devrolması şeklinde gerçekleştirilebilecektir. Geçici 5. madde de birleşmenin anonim şirket statüsünde olması öngörülmekle beraber, yine 5904 sayılı Kanunla 5520 sayılı KVK'na eklenen Geçici 7. madde ile 31.12.2009 tarihine kadar Geçici 5. madde kapsamındaki birleşmelerde anonim şirket ifadelerinin sermaye şirketi olarak dikkate alınacağı belirtilmiştir. Bu düzenleme gereğince gerek birkaç mükellefin birleşerek yeni bir şirket oluşturmaları gerekse başka bir şirkete devir yoluyla birleşme yapılması halinde, yeni şirket veya birleşilen şirket anonim şirket, limited şirket ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket olabilecektir.

Birleşmeye gidecek şirketler yukarıda açıklandığı üzere bir ferdi işletme veya bir adi ortaklık olabileceği gibi, kolektif ve komandit şirket statüsünde bir ortaklık veya bir sermaye şirketi olabilir. Bu yapılar yeni bir tüzel kişilik altında birleşirken söz gelimi bir ferdi işletmenin A.Ş. ve Ltd. Şti.'ne birleşmesi mümkündür. Ancak bir Ltd. ve Eshamlı Komandit Şirketin bir A.Ş. ile nevi değişimi yapılmadan birleşmesi söz konusu olamayacağından, birleşmenin Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılmak suretiyle örneğin Ltd.'lerin Ltd. çatısı altında veya Eshamlı Komanditlerin Eshamlı Komandit çatısı altında birleşmesi gerekmektedir.

3- Birleşmede Uygulanacak Değerleme Hükümleri

Birleşilen kurum tarafından münfesihi mükelleflerin birleşme tarihindeki **sabit kıymetlerinin rayiç bedelle**, diğer kıymetlerinin ise 213 sayılı VUK'nun değerleme hükümlerine göre değerlemek suretiyle bir bütün halinde devralınması ve bilançosuna kaydedilmesi gerekmektedir.

Söz konusu geçici madde de birleşme işlemlerinde sabit kıymetlerin rayiç bedelleri ile değerlendirilmesi öngörülmüş olmakla birlikte, sabit kıymet ifadesinin hangi kıymetleri kapsadığı yönünde bir düzenleme yapılmamış, ancak KVK 4. No.lu Genel Tebliğinde, birleşme işleminde rayiç bedelle değerlendirilecek sabit kıymetler ifadesinden, VUK'nun 313. maddesi uyarınca amortisman mevzuunu oluşturan iktisadi kıymetlerin anlaşılması gerektiği belirtilmiştir. VUK 313. Maddesinde ise "işletmede bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan gayrimenkullerle 269'uncu madde gereğince gayrimenkul gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alet, edavat, mefruşat, demirbaş ve sinema filmlerinin birinci kısımdaki esaslara göre tespit edilen değerinin bu Kanun hükümlerine göre yok edilmesi amortisman mevzuunu teşkil eder" açıklaması yapılmıştır.

Birinci maddede belirtilen KOBİ şartlarını sağlayan gelir vergisi mükellefleri de bu düzenleme kapsamında olup, bu mükelleflerce yapılacak birleşme işlemlerinde GVK 81. maddesindeki şartlar, değerlendirme hükümleri hariç olmak üzere aranacaktır.

4- Birleşme İşlemine Sağlanan Vergisel Avantajlar

5904 Sayılı Kanun ile KVK'na eklenen Geçici 5. ile, madde kapsamındaki **birleşmelerden doğan kazançların vergilendirilmemesi ve indirimli vergi uygulanması** ile ilgili olarak aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

4.1- Birleşme İşleminde Doğan Kazançların Vergi İstisnası

Sabit kıymetlerin kayıtlı değerleri ile birleşmeye esas alınan rayiç değerleri arasında oluşacak farklar birleşme karını teşkil edecektir. Bu kazançta istisna uygulanması için,

- Belirlenen değerlendirme hükümlerine göre değerlendirilen iktisadi kıymetlerin bir bütün halinde devralınması ve bilançoya kaydedilmesi,
- Birleşmeden doğan kazançların birleşme tarihi itibarıyla birleşilen şirketin sermayesine eklenmesi,
- Birleşilen kurumun, münfesihi kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini; münfesihi kurumun, birleşmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde birleşme nedeniyle vereceği kurumlar vergisi beyannamesine ekli bir taahhünameyle taahhüt etmesi,
- Birleşme sonrasında üç yıl süreyle aylık ortalama bazda birleşilen kurum ile münfesihi kurum tarafından, 01/04/2009 tarihinden önce verilen son aya ilişkin sigorta bildirgelerine göre istihdam edilenlerin toplamından az olmamak üzere aylık istihdam sağlanması,

şartları aranmaktadır.

4.2- İndirimli Vergi Uygulanması

Birleşme nedeniyle infisah eden kurumun, **birleşme tarihinde sona eren hesap döneminde elde ettiği kazançları ile birleşilen kurumun birleşme işleminin gerçekleştiği hesap dönemi dahil olmak üzere, üç hesap döneminde elde ettiği kazançlara, indirimli vergi uygulanması** öngörülmektedir. Bu kapsamda Bakanlar Kurulu, kurumlar vergisi oranını % 75'e kadar indirimli uygulamaya yetkili kılınmış olup, 05.09.2009 tarih ve 27340 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2009/15386 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile infisah eden kurum ile birleşilen kurumun yukarıda belirtilen dönemlerinde uygulanacak kurumlar vergisi oranı %5 olarak belirlenmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere KOBİ birleşmelerinde sağlanan avantajlarından gelir vergisi mükelleflerinin de yararlandırılması öngörülmekle beraber, indirimli vergi uygulaması ile ilgili düzenlemeler sadece kurumlar vergisi kanununda yer almakta olup, bu konuda gelir vergisi kanununda da düzenleme yapılması gerekmektedir.

4.3- Birleşme İşlemlerinde KDV

Bu düzenleme uyarınca gerçekleştirilecek birleşme işlemlerine KDVK'nun 17/4-c maddesindeki istisna hükümleri uygulanacak olup, KDVK'nun bu maddesi kapsamında birleşme işlemleri sırasında yapılan işlemlere ilişkin KDV tutarları ile birleşme sebebiyle münfesi olan mükelleflerin indirim konusu yapamadıkları devir KDV tutarları birleşilen şirketçe indirim konusu yapılabilecektir.

5- Birleşme İşlemlerinde Kanunu Dolanma ve Muvazaa Halleri

Birleşilen kurumun; birleşme tarihinden itibaren indirimli kurumlar vergisi uygulamasının sona erdiği yılı izleyen üçüncü yılın sonuna kadar, KVK'nun 18 ve 19. maddelerine göre birleşme, devir, bölünme ve hisse değişimi işlemlerine tabi tutulması (31/12/2009 tarihine kadar KOBİ'lerin kendi aralarında yapacakları hariç) ile tasfiye edilmesi veya sermaye azaltımında bulunması halinde, birleşmeden dolayı istisna edilen ya da indirimli oran uygulaması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergilerin, gecikme faizi ile birlikte birleşilen kurumdan tahsil edilmesi öngörülmektedir.

Birleşen veya birleşilen şirketlere, transfer fiyatlandırması hükümleri kapsamında ilişkili kişi sayılanların istihdamın veya faaliyetin kaydırılması gibi sadece teşviklerden yararlanmak amacıyla yaptıkları işlemlerin bulunması halinde, yukarıda belirtilen birleşmeden sağlanan teşviklerden yararlandırılmaması öngörülmektedir.

6- Birleşmeden Doğan Kazançlar ve Bu Kazançların Sermayeye Eklenmesi

KVK 4 no.lu Genel Tebliğinin ilgili bölümünde KOBİ birleşmelerinde münfesi kurumda doğan birleşme kazançlarının birleşme tarihi itibarıyla birleşilen kurumun sermayesine eklenmesi gerektiği, sermayeye eklenecek kazanç tutarının, birleşme nedeniyle kurumlar vergisinden istisna edilen kazanç tutarı ile aynı olacağı, söz konusu istisna kazanç tutarının kurum kazancına dahil edildikten sonra yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin "Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisna ve İndirimler" bölümünde ilgili satıra yazılmak suretiyle beyan edileceği açıklanmıştır.

Birleşme nedeniyle infisah eden mükelleflerin, birleşme tarihinde sona eren hesap döneminde elde ettiği kazançlarına indirimli vergi uygulanacağından ve sabit kıymetlerin kayıtlı değerleri ile birleşmeye esas alınan rayiç değerleri arasında oluşacak farktan kaynaklanan birleşme karına istisna uygulanması öngörüldüğünden, indirimli vergi uygulanacak kazanç tutarı ile istisna edilecek kazanç tutarının bir birinden ayrı olarak tespit edilmesi gerekmektedir. Bu sebeple, birleşme işlemlerinde ilk olarak sabit kıymetler haricindeki diğer kıymetler için birleşme tarihi itibarıyla envanter ve değerlendirme işlemleri yapılarak faaliyet karı/zararı bulunmalı, daha sonra sabit kıymetler rayiç değerle değerlendirilmek suretiyle birleşme işlemleri için gerekli değerlendirme işlemleri ikmal edilmelidir. Sabit kıymetlerin kayıtlı değerleri ile rayiç değerleri arasındaki farktan oluşan istisna edilecek birleşme karı mevcut hesap planına göre 679-Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar hesabında izlenebilir.

Birleşme işlemlerinde sabit kıymetlerin rayiç bedelle değerlendirilmesi öngörüldüğünden, sabit kıymetlerin kayıtlı değerlerinin rayiç bedellerinden büyük olduğu durumlarda birleşme işleminden kar yerine zarar doğacaktır. Geçici 5. madde ve KVK 4 no.lu Genel Tebliğinde bu konuda bir düzenleme yapılmamış olmasına rağmen, madde kapsamında yapılan birleşmelerde uygulanan sabit kıymetlerin rayiç bedel değerlendirilmesi birleşme işlemlerine has bir yöntem olması ve VUK'ta sabit kıymetler için öngörülmemiş bir değerlendirme yöntemi olması sebebiyle, söz konusu değerlendirme zararının, münfesi kurumun birleşme tarihinde sona eren hesap dönemine ilişkin kazanç tutarının tespitinde kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınması gerekmektedir.

7- Birleşme Sonrası İşlemler

KVK'na eklenen Geçici 5. maddenin 5, 6, 7 ve 8. fıkralarında birleşme sonrası işlemlerle ilgili olarak aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

7.1- Birleşen Şirketlerden Gelen Zararların Mahsubu

Bu madde uyarınca birleşen KOBİ'lerin birleşme tarihi itibarıyla öz sermaye tutarını geçmeyen zararlarının, KVK'nun 9/1-(a) bendinde belirtilen şartlarla birleşilen şirketçe kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapabilecekleri öngörülmektedir.

Bu düzenleme uyarınca;

-Birleşen KOBİ'lerin son beş yıla ilişkin kurumlar vergisi beyannamelerinin kanunî süresinde verilmiş olması,

-Birleşen KOBİ'lerin faaliyetine devir veya bölünmenin meydana geldiği hesap döneminden itibaren en az beş yıl süreyle devam edilmesi,

şartları ile birleşen mükelleflerin birleşme tarihi itibarıyla öz sermaye tutarını mali zararları birleşilen şirketçe kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir. Zarar mahsubunun beş yıllık süre içinde yapılması gerekmekte olup, bu sürenin hesabında birleşme öncesi dönemlerinde dikkate alınması gerekmektedir.

KVK 4 no.lu Genel Tebliğinde söz konusu geçici madde kapsamında yapılacak birleşme işlemlerinde uygulanacak değerlendirme hükümleri sebebiyle birleşen şirketlerde zarar doğması halinde, bu zararların mahsup imkânının bulunmadığı yönünde açıklama yapılmıştır.

7.2- Birleşen İşletmelerden Gelen Sabit Kıymetlerde Amortisman Ayrılması

Birleşme işlemi neticesinde münfesi kurumundan devralınan amortisman tabi iktisadi kıymetler için, **faydalı ömürleri dikkate alınarak münfesi kurumdaki kayıtlı değerleri üzerinden kalan süre için amortisman ayrılacaktır.**

Bu sebeple, birleşen KOBİ'lerin amortisman tabi iktisadi kıymetleri üzerinden birleşilen şirketçe ayrılacak amortismanlarda, bu kıymetlerin devir değerleri dikkate alınmadan münfesi KOBİ'deki kayıtlı değerleri esas alınarak, bu kıymetlerin faydalı ömürlerinden, infisah eden kurumda geçen süreler düşülecek ve kalan süre itibarıyla birleşilen kurumda amortisman ayrılacaktır.

7.3- Birleşen İşletmelerden Devralınan Varlıkların Satılması

Söz konusu geçici maddede birleşilen kurum tarafından devralınan varlıkların, devir bedelinden düşük bir bedelle satılması durumunda oluşan zararların, birleşilen kurumun kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılmaması öngörülmektedir. Bu düzenlemede devralınan varlıkların ifadesinin tanımı yapılmamış olmasına rağmen, devralınan varlıklar ifadesinden KVK'nun istisna kazançlara ilişkin gider veya zararların istisna dışı kurum kazancından indirilemeyeceği hükmünün bir gereği olarak, değerlendirme farklarına birleşmeden doğan kar olarak istisnası uygulanan sabit kıymetler anlaşılmaktadır. Dolayısıyla birleşme yoluyla devir alınan sabit kıymetlerin, devir tarihindeki rayiç bedellerinden düşük bir bedelle satılmaları halinde oluşan zararın kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Kayıtlı değeri rayiç bedelinden büyük olan sabit kıymetlerde birleşme zararı doğacağı, bu zararın kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınması gerektiği belirtilmişti. Bu kıymetlerin satılması durumunda, satış karı oluşması halinde, satış karının daha önce değerlendirme zararı olarak kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınan kısmının, beyannamede istisna veya indirim olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Birleşme suretiyle devralınan taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının bu maddeye göre indirimli kurumlar vergisi uygulanan hesap dönemlerinde satışı halinde KVK'nun 5/1(e) bendinden düzenlenen iştirak hisseleri ve taşınmaz satış karı istisnası hükümlerinden yararlanılamayacaktır.

8- Birleşme İşlemlerine İlişkin Rakamsal Bir Örnek

KVK Geçici 5. Maddesi kapsamında KOBİ statüsündeki A ve B Ltd. Şti.'leri, B Ltd. Şti.'nin bünyesinde birleşme kararı almışlardır. A ve B Ltd. Şti.'nin birleşme öncesi bilanço ve dönem karları ile birleşme işleminin gerçekleştirilmesi aşağıdaki şekilde olacaktır.

Bilanço Hesapları	A Ltd. Şti. (Birleşen Şirket)		B Ltd. Şti. (Birleşilen Şirket)	A ve B Ltd. Şti. Birleşik Bilançosu
	Birleşme Öncesi	Rayiç Bedel Değ. Yapılması	Birleşme Öncesi	Birleşme Sonrası
Dönen Varlıklar	3.700.000	3.700.000	5.000.000	8.700.000
Duran Varlıklar	3.300.000	3.600.000	3.000.000	6.600.000
-Sabit Kıymetler (1) (4)	2.500.000	2.800.000	2.500.000	5.300.000
-Diğer Duran Varlıklar	800.000	800.000	500.000	1.300.000
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	3.500.000	3.525.000	4.500.000	8.075.000
Özkaynaklar	3.500.000	3.775.000	3.500.000	7.225.000
-Sermaye	3.000.000	3.000.000	2.500.000	6.275.000
-Dönem Karı	500.000	775.000	1.000.000	950.000
-Faaliyet Karı (3)	500.000	475.000	1.000.000	950.000
-Birleşme Karı (2)	----	300.000	----	----

(1) A Ltd. Şti.'nin sabit kıymetlerinin kayıtlı değeri 2.500.000 TL., rayiç bedeli ise 2.800.000 TL. olup, birleşme işleminde sabit kıymetlerin rayiç bedelle değerlendirilmesi sonucu birleşme karı olarak hesaplanan (2.800.000-2.500.000 =) 300.000 TL. ilgili sabit kıymet hesabına borç 679-hesaba alacak kaydedilmek suretiyle kurum kazancına dahil edilmiştir.

(2) A Ltd. Şti.'ce kurum kazancına dahil edilen 300.000 TL. tutarındaki birleşme karı, birleşme tarihinde sona eren hesap dönemi için verilen beyannamede "Zarar Olsa Dahı İndirilecek İstisna ve İndirimler" olarak dikkate alınmıştır. İstisna olarak dikkate alınan tutar birleşme tarihi itibariyle B Ltd. Şti.'ce sermayeye eklenmiştir.

(3) A Ltd. Şti.'nin birleşme tarihi itibariyle sona eren hesap dönemi için verilen beyannamede 800.000 TL. tutarındaki dönem kazancından 300.000 TL. tutarındaki birleşme karı istisnasının düşülmesi sonucu kalan bakiye 500.000 TL. tutarındaki faaliyet karına indirimli kurumlar vergisi (%5) uygulanmak suretiyle 100.000 TL. yerine 25.000 TL. kurumlar vergisi ödenecektir.

B Ltd. Şti.'nin birleşmenin gerçekleştiği hesap dönemindeki 1.000.000 TL. tutarındaki dönem kazancına indirimli kurumlar vergisi (%5) uygulanmak suretiyle 200.000 TL. yerine 50.000 TL. kurumlar vergisi ödenecektir. B Ltd. Şti.'ce birleşmenin gerçekleştiği hesap dönemini takip eden (2) hesap döneminde daha indirimli vergi uygulamasına devam edilecektir.

(4) B Ltd. Şti.'ce A Ltd. Şti.'den birleşme yoluyla devir alınan sabit kıymetler devir bedelleri üzerinden değil, A Ltd. Şti.'nde değerlendirme öncesi kayıtlı değerleri üzerinden faydalı ömürleri dikkate alınarak kalan süre için amortisman ayrılacaktır. B Ltd. Şti.'ce birleşme yoluyla devir alınan sabit kıymetlerin satılması halinde satış zararı doğanların, zarar tutarı kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınacaktır.

Bilgi ve gereği rica olunur.

